

JUHA-MATTI HUUSKO

KUHMOLAISTEATERI

Tämä versio on tehty 6. syyskuuta 2020

Sisältö

Ennen Kelo 7

Kelo alkaen vuodesta 1965 9

Multikangas 15

Lapsiteatteri 29

Hakemisto 63

Johdanto

Muistelmien keräämistä

Kuhmon nuorisoseura ry täyttää 60 vuotta vuonna 2021. Tämä kirja sisältää historiaa.

Tuliko mieleen jokin hyvä muisto?

Soita tai lähetä samantien viestiä, jotta asia ei unohdu:

Juha-Matti Huusko

puh. 040 528 2815

juha-matti.huusko@uef.fi

Ennen Keloä

Rykmentin murheenkryyni

Mainos-TV: 21:30 Seuranäyttämö esittää: Rykmentin murheenkryyni. Kolminäytöksinen sotilasfarssi, jonka on kirjoittanut Topias. Kuhmon Nuorisoseura ry esittää. Ohjaus: Tuure Junttu. Henkilöt: kenraali Yrjö Jylhän esimies - Kalevi Pulkkinen; kapteeni Robert Rautanen - Ahti Riihonen; vääpeli Aaprami Muinonen - Seppo Pyykkö; alokas Hemminki Aaltonen - Jussi Koivusilta; alokas Lauri Auermaa - Reino Kääriäinen; alokas Jaakko Miettinen - Heikki Piirainen; Alina Routanen - Rauha Meriläinen; Elli Routanen - Sirkka Kangas; Anemone Auermaa - Irma Leväsalmi; Rosalie Auermaa - Liisa Merentie; palvelijatar Mimmi - Pirkko Pääkkönen; I sotamies - Erkki Huusko; II sotamies - Risto Rahikainen. TV-ohjaus: Pauli Virtanen. Lavastus: Roy.

Jokin kuvalehti ehkä 3.5.1963?

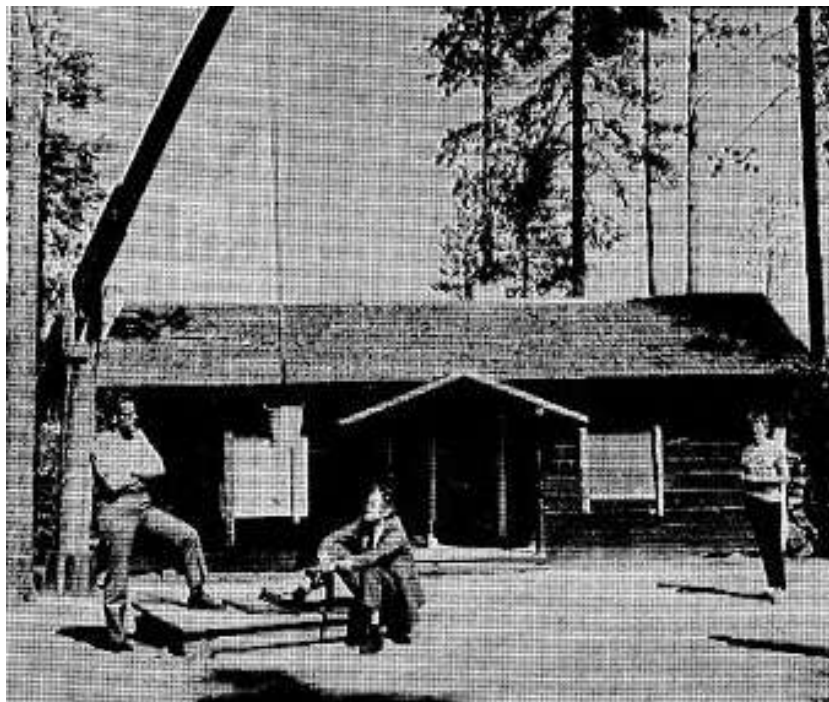

Kuva 1: Rykmentin murheenkryyni nähdään Kuhmon nuorisoseuran esittämänä Mainos-tv:n lähetyksessä sunnuntai-ina klo 21:30. Kuvassa alokas Hemminki Aaltonen, jota esittää Jussi Koivusilta.

Kelo alkaen vuodesta 1965

Kainuu valmistautuu

Maaseudun Tulevaisuus 18.6.1970

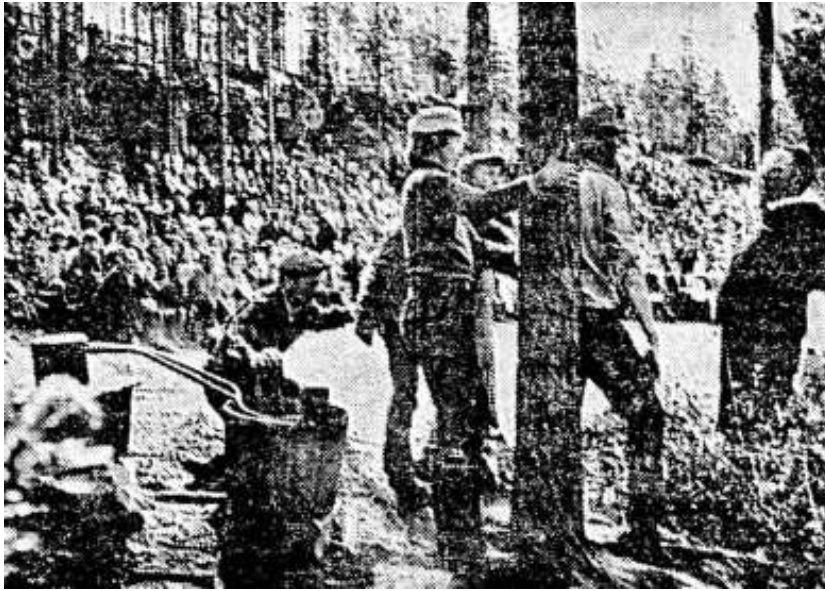

Kainuu valmistautuu kesän matkailukauteen. Paitsi maisemallisia erikoisuuksia tarjoaa Kainuu tänä kesänä monia ohjelmallisia tilaisuuksia. Koskenlaskuun on mahdollisuus Kuhmon Lentuankoskessa koko kesän. Kuhmossa otimii myös Kainuun ainoa kesäteatteri, jonka esitykset alkavat juhannusaattona. Ohjelmassa on Unto Heikuran tositapahtumiin perustuva kansan kuvaus "Härkähäät". Näytelmän päähenkilöt, Alatalon isäntä Juuso (maanviljelijä Kauko Huusko) ja Yli-talon isäntä Heikki (maanviljelijä Mauno Kähkönen) ovat käytännön maamiehiä. Tapahtumat Kuhmon Kelolla on sijoitettu Alatalon pihalle. Paikkaa ovat kuvassa esittelemässä Kainuun Osuusmeijerin Kuhmon meijerin isännöitsijä Antero Kokkonen vasemmalla, joka näyttelee posti-Kustin osaa ja Osuuspankin johtaja Aarne Sopanen, joka näytelmässä esittää opettajaa. Härkähäät-näytelmä nähdään Kuhmos-
sa 19.6., 21.6., 27.6., 28.6., 12.7., 25.7. ja 26.7.

Kuhmon Härkähäistä tuli menestyskappale

Maaseudun Tulevaisuus 29.7.1971

Kuva 2: Härkähäiden pontikkakohtaus.

Kuhmolaisen Unto E. Heikuran kirjoittamaa, osittain tositapahtumiin perustuvaa kansankuvausta Härkähäät esitetään kolmatta kesää Kuhmon kesäteatterissa. Esityskertoja on kertynyt tähän mennessä 25 ja yleisömäärä on noussut 8500:aan, mikä osaltaan kertoo näytelmän saavuttamasta suosiosta. Viime sunnuntaina näytelmän viimeisessä esityksessä saavutettiin uusi yleisöennätys, kun 1000 katsojaa seurasi Härkähäiden esitystä.

Härkähäät kertoo sonniosuuskunnan taloudellisista vaikeuksista, joiden ahdistamana kyläläiset päättivät ryhtyä esittämään vienankarjalaisia häitä, jotta osuuskunnan talous saataisiin turvatuksi. Häissä tarjottiin myös kuhmolaista pontikkaa ja kuinka ollakaan osuuskunnan talous näytti turvatulta. Mutta poliisikunta sai vihiä asiasta ja puuttui peliin...

Tämänhetkisen päätöksen mukaan oli viime sunnuntain esitys Härkähäiden viimeinen. Ensi kesänä saadaan Kuhmon kesäteatteriin todennäköisesti kokonaan uusi näytelmä, joten teatterin toiminta ei suinkaan lopu tämän suosituksen myötä.

Näytelmän ohjaajan Jussi Koivusillan mielestä on Härkähäiden riemastuttavin kohta ollut sen loppu, jonka kulkuun esitystä seuraava yleisökin on saanut osallistua. Kolmen esitysvuoden aikana ei Härkähäät-näytelmä suinkaan pysynyt koko aikaa samanlaisena, vaan esitystä ja repliikkejä hiottiin ja uudistettiin jatkuvasti tämän päivän tapahtumiin paremmin sopiviksi, Koivusilta kertoi. A. S-i.

19:30 Kettuvaari

Apu 15.8.1973

Unto E. Heikuran kirjoittama kuumolaisnäytelmä. Taltioitu Kuhmon Kesäteatterin esityksestä 5.6.1973. Kuvaus: Seppo Laine, äänitys Niilo Fabritius, ohjaus Jussi Koivusilta, TV-toteutus Mirjam Himberg. Henkilöt: Vaari - Jussi Koivusilta, Rauha - Liisa Kärki, Impi - Taimi Haikonen, Eero - Lauri Partanen, Hilka - Aini Autio, Jussi - Kauko Huusko, Ville - Antero Kokkonen, Kalle - Tapio Merentie, Pekka - Matti Häkli, Liisa - Ulla Tapaninen, Taksikuski ja Yrjö - Keijo Hakkarainen, Janne - Matti Rahikainen.

Kettuvaari vie katsojat Kuhmon Kesäteatteriin, jona normaalissa esityksessä näytelmä on kuvattu yleisön läsnäollessa. Esiintyjät ovat kuumolaisia amatöörinäyttelijöitä, jotka pelaavat Kettuvaaria jo toista kesää. Kuvassa kettuvaaralaisia, vasemmalta Tapio Merentie, Liisa Kärki, Ulla Tapaninen, Matti Häkli ja Kauko Huusko. Ykkösohjelma klo 19:30.

Kettuvaari, TV:n ykkösverkko 19:30

Unto E. Heikuran kirjoittama hupaisa kuhmolaisnäytelmä "Kettuvaari" on taltioitu Kuhmon Kesäteatterin esityksestä. Näytelmä kertoo Kettuvaaran talosta, sen asukkaista ja häidän keskinäisistä kahnauksistaan. Kettuvaaraa hallitsee yksinvaltaisena vaari, joka ei anna ryhtyä talossa mihinkään uudistustoimenpiteisiin ennen kuin hänen viisi vuotta sitten metsärahat taskussaan maailmalle lähtenyt poikansa tulee takaisin. Isännän tahtoon joutuvat alistumaan tyttäret Impi ja Rauha sekä Rauhan mies Jussi. Impi on jäänyt hoitamaan isäänsä ja yrittää Rauhan kanssa pitää taloa kunnossa isännän kiukutteluista huolimatta.

Näytelmän on ohjannut Jussi Koivusilta, tv-toteutuksesta vastaa Mirjam Himberg ja kuvaus on Seppo Laineen.

Uusi Suomi 15.8.1973

Kuva 3: Tämäniltaisessa kuhmolaisnäytelmässä esittää Taimi Haikonen (oikealla) Kettuvaaran naimatonta tytärtä Impiä ja Antero Kokkonen (vasemmalla) nähdään Villen osassa.

Multikangas

Putkinotko - kappale elämää

Joku lehti noin 4.7.1982.

Kuva 4: Kuva harjoituksista.

Kesäteatterissa

Putkinotko - kappale elämää

Joel Lehtosen samannimisen romaanin mukaan kirjoittanut ja sovittanut Urpo Lauri.

Ohjaus: Toivo Mikkola

Ensi-ilta Kuhmolaisteatterissa 4.7.1982

Mäkitupalainen Juutas Käkriäinen, Savon metsien karhu ja villimies, Putkinotkon poppa ja Jumala, joka harhautuu ja rappeutuu uudessa ajassa.

Putkinotko (1919-1920) siirtää Joel Lehtosen kerronnan pois eilisen todellisuudesta puolenkymmenen vuoden takaiseen rauhan aikaan. Näytelmän aineksina ovat puolentoista vuosikymmenen kokemukset ajalta, jolloin Aleksander Muhonen ja Lehtonen elivät ristiriitaisessa symbioosissa Putkinotkon tilalla.

Juutas Käkriäinen ei tietenkään ole Aleksander Muhosen valokuva, vaan Lehtosen kokemukset suodattuivat pitkän kirjallisen perinteen läpi.

Häntä kiinnosti Ilmari Kiannon metsien heimo, joka vihaa kuninkaita ja keisareita, kaikkea sitä "mikä käskee ja pakottaa, komentaa ja kouristaa ja aina vain ottaa, mutta itse asiassa ei mitään anna tai jos antaa - antaa leivän asemasta kiven".

Tämän heimon sielussa asuu Lehtosen mukaan vapauden rakkaus, ikuisen rauhan himo, koskemattomuuden avara kaipaus. Juutas Kä-

kriäinen, karhumainen luonnonlapsi; hänen vaimonsa muistuttaa, kuten romaanissa sanotaan, ”kaunista intiaaninaista”.

Käkriäiset ovat vanhan savolaisen kaskeamiskulttuurin perillisiä, jotka ovat jääneet ilman omaa kulttuuriaan vieraan maailman keskelle; selvimmin tämä näkyy Juutaksen, ”Putkinotkon jumalan”, poppamiehen, tietäjän ja shamaanin roolissa, jolla ei ole enää merkitystä. Juutas on auttamatta myöhässä, ja ristiriita hänen ja hänen ympäristönsä välillä on - paitsi koominen - traaginen.

Juutas yrittää paeta modernia aikaa, mutta hänet pakotetaan siihen mukaan. Käytännöllinen vaimo sanoo hänelle, että viinankeitosta saisi ”rahaa enemmän kuin maajussin työllä”, ja kaupungista tullut Mauno Kypenäinen pakottaa hänet ryhtymään yritykseen. Kun luonnonlapsesta tulee kauppias ja tehtailija, hän joutuu lain tuolle puolen, sillä hän ei tajua vieraan maailman normeja. Käkriäisen sukukunta on tuomittu rappioon ja tuhoon.

Näytelmän toinen keskushenkilö on Aapeli Muttinen, Putkinotkon tilan omistaja. Muttinen on monella tapaa poikkeuksellinen porvari. Hänen seksuaalieettiset käsityksensä ovat vapaahenkisiä.

Keväällä 1913 Muttinen on eronnut edellisestä vaimostansa Fannys-tä. Jo vihillä hän oli aiheuttanut skandaalin luvatta julkisesti, kaiken varalta, antaa eron heti kun toinen tahtoo. Muttinen kannattaa luonnonmukaisia vapaita suhteita. Fannyn sijasta Muttista palvelee Putkinotkossa vihkimätön vaimo Lyygia. Muttisen alustalaiset nimittelevät Lyygiaa leipäsudeksi, limppuhiireksi, mäkipeuraksi ja huoraksi.

Muttisen kesäonni tuntuu täydelliseltä, sillä hän saa Lyygialta mitä toivoo; taloudenhoidon ja ylöspidon, maaseudun herkkuja isoon vatsaansa, alistuvaa, avoisaa rakkautta ja eroottista onnea. Mutta yksi sä-rö herran ja orjattaren suhteessa on: Muttinen ei halua tehdä Lyygialle lasta, jota tämä toivoisi. Muttinen ei tahdo lapsia, koska lapset tuovat köyhyyttä.

Tervetuloa Putkinotkoon

Ohjaaja Toivo Mikkola

Lapsiteatteri menestyy

Teatteri omaleimainen kulttuurimuoto Kuhmossa

Maaseudun tulevaisuus 12.10.1982

Kuva 5: Kohtaus näytelmästä Putkinotko, joka oli Kuhmolaisteatterin voimannäyte kesällä 1982. Juutas (Kauko Huusko) ja Mauno (Pertti Huusko) keskustelevat kiivaasti.

Kuhmon nuorisoseuratoimintaan niveltyvä lapsiteatteri on saanut vankan jalansijan ja saavuttanut arvokkaita tuloksia. Aikuisten Kuhmolaisteatteri ja Kuhmon lapsiteatteri, joita ohjaa kulttuurisihteeri Toivo Mikkola, tunnetaan nyt Kainuun ulkopuolellakin. Kuhmon lapsiteatteri on tänä syksynä aloittanut puolentoista vuoden tauon jälkeen uuden työkauden ja on nyt ulottamassa toimintaansa harjoitusten muodossa varsinaiselle maaseudulle Sylväjäнкylään.

Kuhmon nuorisoseura on harrastanut lapsiteatteria vuodesta 1976 alkaen. Edellinen teatteriryhmä esiintyi Kuhmon lisäksi Tampereen, Jyväskylän ja Seinäjoen harrastajateatterikatselmuksissa.

Toivo Mikkolan ohjaama ensimmäinen lapsiteatterin näytelmä Kuhmossa oli Pekka Töpöhäntä. Näytelmässä oli mukana 10-12 lasta, jotka olivat iältään 8-13-vuotiaita. Pekka Töpöhäntää esitettiin Kuhmon kesäteatterissa kuusi kertaa ja useita kertoja muualla. Seuraava näytelmä oli Peppi Pitkätossu. Toivo Mikkola kertoo, että lapset ovat olleet innokkaita. Vanhemmat ovat avustaneet roolivaatetuksen hankkimisessa.

Kuhmon lapsiteatterin ohjelmistossa ovat olleet myös näytelmät Pan ja kaupunki sekä ratkiriemullinen Kiljusen herrasväki. Suuri menestys on ollut myös näytelmä Sirkuskoiran tarina. Pan ja kaupunki, joka on runollinen näytelmä, sai lämpimän vastaanoton. Näytelmässä oli mukana musiikkia ja valotehosteita. Sirkuskoiran tarinaa näyteltiin kesäteatterissa vuonna 1980.

Toivo Mikkola kertoo, että Sirkuskoiran tarinan jälkeen on lapsi-

Kuva 6: Kulttuurisihteeri Toivo Mikkola ohjaa Kuhmossa sekä Kuhmolaisteatterin että lapsiteatterin näytelmät.

teatteri pitänyt puolentoista vuoden tauon ja on tänä syksynä paneutumassa työhön uusin voimin. Myös uusia esiintyjiä etsitään. Ensi kesäksi on tarkoitus saada uusi näytelmä esityskuntoon. Vielä ei voida nimetä näytelmää.

Lapsiryhmissä on ollut 8-12 lasta. Työ lasten kanssa on aloitettava alusta. Tutustuminen vie pitkän aikaa, kunnes lapset saavat rohkeutta esiintymiseen. Ennakkovaatimuksia lapsille ei aseteta. Tärkeintä on se, että on todella kiinnostunut näyttelemisestä. Eduksi on, jos omaa hyvän rytmitajun ja ehkä laulunkin taidon.

Kuhmolaisteatteri

Kuhmolaisteatteri on omaleimainen kulttuurimuoto, joka oman maakunnan asukkaiden viihdyttämisen lisäksi tarjoaa verrattoman nautinnon myös matkailijoille. Multikankaalla on Kuhmo löytänyt hyvän kesäteatteripaikan, jonka yleisön on ottanut omakseen ja näyttää viihtyvän siellä.

Kuhmolaisteatterin perinteet ulottuvat pitkälle viime vuosisadan lopun tupa- ja seuranäyttämölle. Nyt Kuhmon nuorisoseuran Kuhmolaisteatteri ja lapsiteatteri jatkavat näitä perinteitä. Vuosittain näytelmät ovat keränneet 5000-6000 katsojaa. Kuhmolaisteatterilla on takanaan lukuisa sarja näytelmiä. On esitetty Rykmentin murheenkryyniä ja TukkiJoella, Seitsemän veljestä esitettiin vuosina 1966 ja 1968.

Tämän jälkeen ainoana harrastajanäyttämönä aloitti Kuhmolaisteatteri kotiseutualueiden näytelmien teon harrastajavoimin. Näin syntyi Härkähät, Kettuvaari, Peräkylän profeetta ja Kylän viimeinen nainen.

Uusi teatteripaikka Multikangas aloitti toimintansa vuonna 1979. Silloin lapsiteatteri esitti Kiljusen herrasväkeä ja Kuhmolaisteatteri Viekkää tuhkakkin pesästä -näytelmän. Vuonna 1980 oli ohjelmassa Kun ruusut kukkivat. Varsin mittava on ollut Artturi Järviluoman näytelmä Pohjalaisia. Vuoden 1982 kesän voimannäyte oli näytelmä Putkinotko.

Tänä syksynä on aloitettu uusi työkausi ja harjoitukset. Kuhmolais-teatterin näytäntökausi ei ole rajoittunut pelkästään kesäteatteriin, sillä näytäntöjä on ollut talvellakin koulun juhlasalissa.

Ohjaaja Toivo Mikkola on nykyisin Kuhmon kulttuurisihteeri. Hän kertoo aloittaneensa työn lapsiteatterin parissa jo vuonna 1969 Turussa. Kuhmossa hän aloitti vuonna 1976. Nyt hän ohjaa sekä aikuisten että lasten teatteriesitykset. Aiemmin hän on toiminut nuorisosihteerinä. Hänellä on pitkän linjan teatterikokemus noin 15 vuoden ajalta. Hän on käynyt lukuisia harrastajateatterikursseja.

Kuva 7: Kuhmon lapsiteatterin Peppi ja Huvikummun kansa. Peppi Pitkätossu oli ohjelmistossa vuonna 1978.

Kesäteatteria ruoskalla ja rakkaudella

Entisen mittapuun mukaan Kuhmolaisteatteri on nyt täysi-ikäinen. Teatterin 21. kesäkausi päättyi viime sunnuntaina. Tiistaina ruoska ja rakkaus räiskyivät tosin vielä ilmaisnäytännössä ja elokuussa kuhmolaiset matkaavat vielä esityksineen Bomballe Nurmekseen.

Kuhmolaisteatterin 20. näytelmä, Reino Helismaan Ruoska ja rakkaus, oli kesäteatteria sanan perinteisimmässä mielessä. Täysi-ikäisyyden kunniaksi vaiko katsojien tähden lienevät kuhmolaiset viime vuosina palalleet perinteisen kesäteatterin vaalimiin näytelmiin. Joka tapauksessa katsojat tuntuivat pitävän tunteiden paloa ja alhaista mieltä, itkua ja naurua sisältävästä Repen karjalaisnäytelmästä.

Ruoskan ja rakkauden yleisö on pitänyt näkemästään. Jostain syystä Kuhmolaisteatterin katsomon penkkirivit eivät kuitenkaan tänä kesänä täyttyneet edellisten kesien malliin. Karjalaishenkisen näytelmän näki tänä kesänä noin 2800 maksanutta katselijaa. Esimerkiksi viime kesän Putkinotko veti 1500 henkeä enemmän yleisöä. Missä vika?

- Olemme kyllä ihan joukolla pohtineet, mikä tässä on syynä. Ja siihen tulokseen on tultu, ettei ainakaan näytelmässä pitäisi olla vikaa, sanoo kylänvanhin Simana eli Kauko Huusko. - Joskus aikaisemmin on yleisö valitellut, että kun vain noidutaan. Nyt ei ole ainakaan sitä tehty, hän naureskelee.

Kulttuurisihteeri Toivo Mikkola esiintyi tällä kertaa itse näytelmässä vouden osassa. Hän arvelee, että ehkä näytelmän karjalaisuus ei innoistanut kuhmolaisia katsojia tarpeeksi. Kainuulaiset eivät ehkä sit-

Kainuun Sanomat 27.7.1983

Kuva 8: Okahvie (Seija Piirainen) nauraa noita nuoria ja niiden lempeä.

tenkään koe räiskyvää karjalaisuutta kovin läheiseksi. Se on saattanut vähentää katselijalukua.

Näytelmän ohjaaja Satu Niiranen on iloinen jokaisesta katsojasta. - Minä olen vähän hämmästellyt, kun kuhmolaisteatterin näyttelijät ovat valitelleet katsojien puutetta. Nykyisin kesäteattereita alkaa olla sen verran tiheässä, että yleisöstä on kilpailua. Minä olen ollut pariin sataan katsojaan näytäntöä kohden ihan tyytyväinen.

Toisaalta Satu Niiranen olisi kaivannut myös alueen lehdistöltä enemmän huomiota näytelmälle. Samaa puhuvat kuhmolaiset näyttelijätkin. Harrastelijateatteri kaipaa kritiikkiä ja kiitoksia ansionsa mukaan. Pelkkä vaikeneminen on pahinta.

Karjalaisuus irti ruuskalla ja rakkaudella

Ohjaaja Satu Niirasella virtaa suonissaan karjalaista verta. Oliko karjalaisaiheisen näytelmän läpi vienti hänelle helppoa: menikö ohjaus perille ruuskalla vai rakkaudella?

- Helppoa se ei ollut - päinvastoin! Vaikka olen itse karjalainen, oli hirveän vaikeaa yrittää puristaa irti tunnerikkautta kainuulaisista. Vilkkkaus on joko sisäistä tai sitä ei ole. Välillä ehkä olen ollut kova-kin ja suuttunut. Karjalaisena kun päästän itse helposti tunteeni valoilleen. Tässä on jouduttu tekemään todella paljon töitä juuri tuon tunneilmaisun kanssa, Satu Niiranen sanoo.

- Näytelmässä oli aika vähän suuria joukkokohtauksia ja silloin yksilösuoritukset korostuvat. Olen antanut sen vuoksi aika paljon henkilöohjausta. Mutta kyllä muutamat näyttelijät täällä puristelivat ihan loistavasti tunnetta irti itsestään, Satu Niiranen kiittelee.

Erityisesti Niiranen kiittää kuhmolaisia harrastelijanäyttelijöitä väsymättömyydestä. - On jännää, että nämä ihmiset eivät ole väsyneet tekemään hommia rutiinilla. Se on usein pahimpana vaarana, kun ajatellaan jo osattavan asia. Jokaisen esityksen kautta on pystyttävä kasvamaan. Se on todellista taitoa, ohjaaja painottaa.

Tunteiden paloa

Reino Helismaa kirjoitti 50-luvulla näytelmänsä Ruoska ja rakkaus ja hänen ystävänsä Toivo Kärki sävelsi laulunäytelmän musiikin. Salanimillä kirjoitettu näytelmä herätti aikoinaan kohua, kun sen tekijöiden henkilöllisyys kävi ilmi.

Ruoskan ja rakkauden teksti on selvästi ”repemäistä” humanismia täynnä. Karjalaisuus on näytelmässä loppujen lopuksi vain pintaa. Kaikialla maailmassa ihmiset ovat joutuneet orjuutetuiksi ja toisaalta saaneet kokea rakastamisen riemun ja surunkin. Vilkas karjalaisuus lisää näytelmään vain sitä tunteiden paloa, jota Repen ja Toivo Kärjen laulutkin usein sisältävät.

Kuva 9: Orjuutettu kylänvanhin (Kauko Huusko).

Kuva 10: Orjuuttaja, pikkudiktattori, vouti (Toivo Mikkola).

Kesän viimeisessä varsinaisessa esityksessä Kuhmolaisteatteri ylti sekin paikoitellen tuohon tunteiden palloon. Toisaalta yleisölle haluttiin jälleen kerran antaa myös naurun aiheita. Välillä tuntui siltä, etteivät kaikki tunnelataukset menneet perille yleisölle asti. Kun yleisö hörähdellen nauraa traagiselle kohtaukselle, onko silloin kysymyksessä näyttelijän vai yleisön herkkyyden puute? Kuhmolaisteatterin sunnuntaisessa esityksessä ei tässä mielessä ainakaan näyttelijöitä voinut syyttää. Tunnelataukset tuntuivat ihmeen aidoilta.

Laulunäytelmät ovat aina vaikeita harrastajille. Esimerkiksi jotkut laulukohtaukset tuntuivat jäävän hieman pysähtyneiksi ja irrallisiksi näytelmästä. [vähän suttuista tekstiä]

Parhaimpia roolisuorituksia olivat Kauko Huuskon mateleva ja pokkuroiva kylänvanhin sekä Veikko Huotarin Jyrki. Kuhmolaisteatteria monena kesänä ohjannut Toivo Mikkola näytti yleisölle nyt myös näyttelijänsä kykyjään. Hänen esittämänsä vouti Waslei Timojejieff toi mieleen Chaplinin elokuvan Diktaattori. Pienikokoisen voudin ruoskan heiluttelussa ja keikaroinnissa oli saman tyylistä koomista isottelua niin kuin Chaplinin hitlerversionakin on.

Mikkola itse nauraa ajatukselle ja kiistää ottaneensa mallia Diktaattorista. - Tämähän on minulle selvästi agression purkamista näitä Kuhmolaisteatterin näyttelijöitä kohtaan, naureskelee Toivo Mikkola ruoskan heiluttajan rooliaan. Ensi talven aikana kulttuurisihteeri Mikkola voi yrittää purkaa aggressioitaan kovaan työhön. Sillä paljon työtä on tiedossa, mikäli hänen haaveilemansa näytelmäproduktio ”Viimeiset kiusaukset” Kuhmon kansalaisopiston ja Kuhmolaisteatterin yhteistyönä toteutuu.

Teksti ja kuvat: **Ritva-Liisa Rantonen**

Kuva 11: Mauran (Eija Kyllönen) ja Jyrkin (Veikko Huotari) nuorta rakkautta.

Bomban ensimmäiset juhlat viikot loppusuoralla

Viimeinen täysi viikko Bomban juhlat viikoista on parhaillaan menossa. Lauantaina esiintyy Karelia-yhtye, jolla on kaksi konserttia, joista toinen on tarkoitettu lapsille ja koko perheelle. Solisteina tässä konsertissa ovat Liisa Lääveri ja Riinamaria Paakkunainen. Juhlat viikkojen viimeinen teatteriesitys on Kuhmolaisteatterin esittämä Ruoska ja Rakkaus, jonka on kirjoittanut Reino Helismaa.

Viikonlopulla esiintyvä Karelia-yhtye perustettiin jo vuonna 1970, mutta toimittuaan pari vuotta folk-rockin piirissä yhtye hajosi. Alkuperäisen Karelian toinen perustaja Paroni Paakkunainen on nyt koonnut uuden ja entistä ehomman yhtyeen.

Aikaisemmasta folk-rockista on siirrytty lähemmäksi suomalaista kansanmusiikkia ja sovitukset noudattavat modernia akustista linjaa.

Uudessa Kareliassa on pääpaino suomalaisilla kansansoittimilla kanteleella ja tuohihuilulla. Syntetisoijat ja clavinetti laajentavat soitinvalikoimaa luonnollisella tavalla.

Vanhaan suomalaiseen runonlaulu- ja soittoperinteeseen pohjautuen on Karelia herättänyt henkiin supisuomalaisen improvisoinnin eli mielijohteesta soittamisen.

Karjalaisaiheisen laulunäytelmän Ruoska ja Rakkaus tapahtumat sijoittuvat Karjalaan 1800-luvulle, jolloin vallitsi vielä maaorjuus. Draamaattisten tapahtumien ohella esitys tarjoaa runsain mitoin rakkautta, laulua ja tansseja.

Aikoinaan näytelmästä kehkeytyi jonkinasteinen kulttuuriskandaali, koska Reino Helismaa kirjoitti näytelmän salanimellä ja sai joiltakin kriitikoilta loistavat arvostelut. Kun sitten vuoden kuluttua saatiin selville, että salanimen taakse kätkeytyivät ”rillumarei-kulttuurin edustaja” Reino (Repe) Helismaa ja Toivo (Topi) Kärki, oli tuloksena pienoinen kulttuuriskandaali. Näytelmän tilanneet teatterit peruivat kyseessä olevan esityksen ohjelmistostaan.

Olisi kai sopimatonta, jos valtionapua nauttiva taidelaitos esittäisi Rovaniemen markkinoiden tekijöiden näytelmän.

Ajat ovat muuttuneet, tänä päivänä Repe ja Topi ovat arvostetuimpia suomalaisen viihteen suurmiehiä. Ruoskan ja Rakkauden sävelet raikuvat edelleenkin suomalaisissa kesäteattereissa 1950-luvun skandaalista huolimatta.

Kuva 12: Riinamaria Paakkunainen.

Kuhmolaisteatterin vierailu Nurmeksessä:

Ruoskaa ja rakkautta kesäillassa

Karjalainen 24.8.1983

Kuva 13: Kuhmolaisteatteri toi vierailunäytöksellään Ruoska ja Rakkaus tuulahduksen naapurikunnan osaavasta harrastajateatterista, upeat roolisuoritukset tulkitsivat tekstin osaavasti.

Kuhmolaisteatterin vierailunäytös perjantai-iltana Nurmeksessä antoi taas näyttöä siitä, kuinka osaavia harrastajateatterilaiset voivat olla. Liki kolmekymmenvuotias teksti eli ja kasvoi näyttämöllä. Näyttelijäsuoritukset ja roolihahmot ansaitsevat kiitoksensa.

Karjalaisaiheinen teksti oli Reino Helismaan käsialaa ja näytelmän musiikin on aikoinaan väsännyt Toivo Kärki. Tanssien ja näytelän ohjauksesta vastasi Satu Niiranen.

Heinäkuussa 1983 ensi-iltansa saanut Ruoska ja Rakkaus on saavut-

tanut kuhmolaisen yleisön ja vierailunäytös Nurmekseen osoitti, että myös nurmekselaiset pitivät näytelmästä. [Jännä taivutus. Nurmes - nurmeslaiset, Nurmes -nurmekselaist.

Myös talvistaikaan toimiva harrastajateatteri omistaa monia osaavia näyttelijöitä; Simanaa, kylänvanhinta, näytteli Kauko Huusko - Ohkahvieta, vanhaa muoria, Seija Piirainen - Mauraa, kylänvanhimman tytärtä, Eija Kyllönen. Mauransa saavaa Jyrkiä Veikko Huotari ja ilkeää voutia, Waslei Timojejieffiä näytteli Toivo Mikkola.

Muut roolisuoritukset eivät jääneet suinkaan varjoon, vaan korostivat ja täydensivät näyttämötyötä sujuvasti: Maalina, kylänvanhimman toinen tytär, Leena Nuottila - hänen lemmittynään laukkukauppias Ontrei, Leevi Kivioja - Lippo Ahapoinen, kirjuri, Kari Pulkkinen - kreivi Besborodko, Pertti Huusko - entinen upseeri, Sergei Leontij, Pentti Lampinen, munkki Isä Ignoi, Yrjö Haverinen.

Upeat puvut näytelmään on suunnitellut Tarja Komulainen ja laulut oli harjoittanut Annikki Kartimo-Kivioja, säestyksestä hanurilla vastasi Jari Karppinen. Kylänväkeä näytelmässä oli runsaasti, osallistumassa tanssein ja lauluin tapahtumien kulkuun: Matti Tervo, Antti Piirainen, Harri Korhonen, Pirre Pääkkönen, Terhi Hyvönen, Anna-Liisa Piirainen, Mari Piirainen, Risto-Pekka Piirainen, Kari Kuosmanen, Ira Nuottila, Irina Nuortila, Seija Huotari, Aune Pulkkinen, Annikki Kartimo-Kivioja ja Anne Virnes.

Ruoska ja Rakkaus vieraili Bomban juhlatiivillä

Katsojat tyytyväisiä näkemäänsä

Kuhmolaisteatterin esitys Ruoska ja Rakkaus vieraili Bomban juhlatiivillä Nurmeksessa.

Karjalaisaiheinen Ruoska ja Rakkaus oli omalla maaperälläään Bomballa, joskin MM-kisat verottivat katsojamääriä.

Näytelmän ohjannut Satu Niiranen oli kanssani yhtä mieltä siitä, että Ruoskassa ja Rakkaudessa on muutamia loistavia roolisuorituksia, vaikkakin Sadun mielestä paikkojen hakeminen uudella esityspaikalla hieman sotki näyttelijöitä.

- Soitto kaikaa, laulu raikaa - haihtui huolen häivät. Kanssa armaan tanssin varmaan kaikki juhlapäivät...

Siinä ne taas olivat kesäteatterilaiset Ruoskassa ja Rakkaudessa, tällä kertaa näytelmän omilla juurilla, Pohjois-Karjalassa Bomballa, Bomban juhlatiivillä.

Siinä hypisteli käsiään Simana, kujeili Maalina, itki tuskaansa Manra, piikitteli Okahvie, uhosi Jyrki, heilutteli ruoskaansa Waslei Timojeijeff, siinä kompuroi Lippo Ahapoinen, kietoi silkkejään Ontrei, häkelteli Besborodko, turjotti Sergei Leontij ja kylän väki tanssi ja lauloi.

Rakkaus ja ruoska

"Pois häipyivät onnekkaat päivät, kera kukkien lakastuvain. Pois riemu ja nauru jo jäivät - suru yksin jäi jäljelle vain..." lauloi Maura, Eija Kyllönen.

Bomballakin Eija onnistui roolissaan, vaikka olikin "vieralla maalla". Yhtä riipaisevan itkettävä, yhtä lapsekkaan onnellinen ja yhtä va-

Kuva 14: "Mie oon ain sanont, jot tuo vouti on niit suurempii roistoloit...", Simana, Kauko Huusko, helpottuneen äkäisenä. Sergei Leontij, Pentti Lampinen, alkaa älyt, mihin verona kerätyt tavarat ovat menneet.

Kuva 15: "Syksyn tuuli riisui jo puut. Suru jäi, kun lähtivät muut..." Mauran, Eija Kyllösen, laulu on haikeaa.

pautunut kuin ”Koti-Multikankaalla”.

- Älä sure tyttö. Kahden viikon kuluttua vietetään häitä, sanoo Vouti ja tarkoittaa, että hän aikoo viettää ensimmäisen yön Lipon morsiamen Mauran kanssa.

Toivo Mikkola oli Voudin roolissa niin uskottava ja sadistinen, ettei kenellekään jäänyt epäselväksi hänen aikeensa.

Voudin, Simanan viinoista saama hiprakka ei vain Bomballa ollut niin vinksautteleva kuin kotiyleisön edessä.

Jos on maailma täynnä herrain hännänkannattajia, niin Simanaa esittänyt Kauko Huusko ainakin onnistui näyttämään millaisia he ovat.

Ainaisella myötipanemisellaan ja käsiensä hypistelyllä ja puoliku-marassa kulkemisella hän menetti ainakin Okahvien kunnioituksen.

Maalinaa esittänyt Leena Nuortila teki hyvää työtä roolissaan, samoin Veikko Huotari Jyrkinä, Leevi Kivioja Ontreina ja Seija Piirainen Okahviena.

Unohtaa ei toki sovi tulevaa näyttelijäpolvea kyläläisinä - Antti Piirasta, Ira ja Irina Nuortilaa, Anna Virnestä ja ketä kaikkia näitä söpöläisiä olikaan.

Vaikka katsomosta kuului esityksen alussa, että mahtaakohan kuhmolaisilta luontua karjalan kieli, niin Kaija Solkkosen väliajan kuulutus sai katsomossa olleen vaimoihmisen huokaamaan ”Ihan puhu ko Karjalas”.

Ruoska ja Rakkaus on paras tähänastisista Kuhmolaisteatterin esityksistä. Olkoonkin, että se on perinteinen kesäteatterinäytelmä ja olkoonkin, että sen juoni on tavanomainen. Kuhmolaiset onnistuivat koko esityksen ajan pitämään ohjat käsissään ja mitään sanomatonta vaihetta ei ollut. Tästä lankeaa kiitos tietenkin Satu Niiraselle, näytelmän ansiokkaalle ohjaajalle.

Eipä jännittänyt

Väliajalla istuivat näyttämön takana Ira, Irina ja Anne.

- Ihan mukava täällä on esittää. Kyllä se tietysti alussa hieman jännitti, mutta nythän tuo on ihan mukava, tuumasivat tytöt hymysuin.

Antti Piirainen on jo tuttu koululaisnäytelmistä.

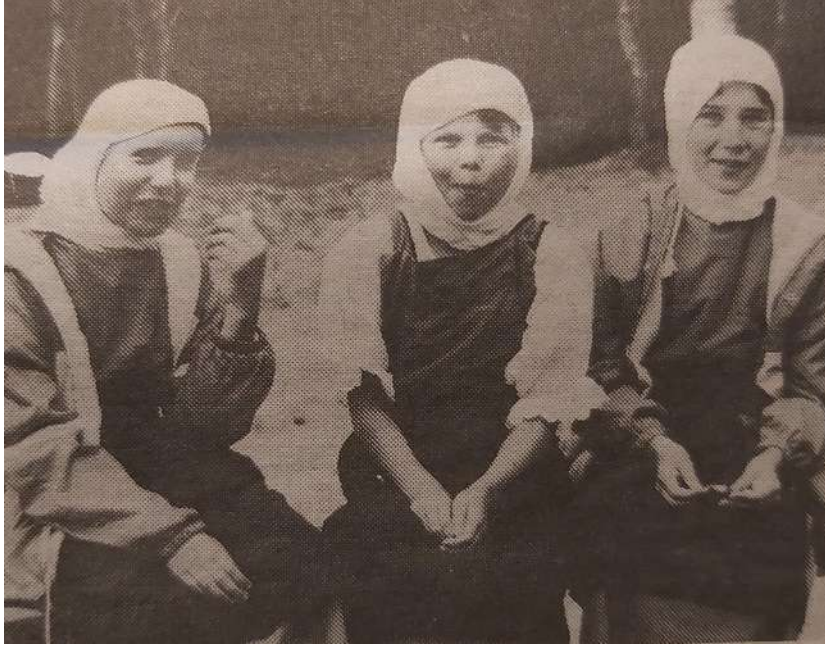
- Tämä oli ensimmäinen kerta, kun olen mukana kesäteatterissa. Ihan on ollut mukavaa. Bomballa tietysti näyttämö on hieman toisenlainen ja se vaatii totuttelua.

Katsomosta tavoitin Liisa Nevalaisen.

- Aika hyvä tämä kuhmolaisten näytelmä. Olen katsonut täällä tämän Maaton kansa, hyvä sekin oli.

- Tässä kuhmolaisten esityksessä on muutamia todella hyviä rooli-suorituksia, sanoi Arvo Kortelainen Porokylästä.

Bomballa mukana **Leena Sirviö**

Kuva 16: Tulevia teatterilaisia: Ira, Anna ja Irina. Kyläntyttöjä oli mukava esittää Bomballakin.

Kuhmolaisteatterin kausi päättyi

Kuhmolaisteatterin kesänäytelmän näki tänä vuonna tavallista pienempi ihmismäärä. Katsojia oli merkitty tilastoihin vajaat 3000, kun ruoska räiskyi ja rakkaus leimusi viimeistä kertaa sunnuntaina.

Kävimme seuraamassa Reino Helismaan kirjoittaman Ruoska ja rakkaus -näytelmän viimeistä maksullista esitystä Multikankaalla. Repen kirjoittama näytelmä sijoittuu karjalaiskylään viime vuosisadan puolivälin tienoille. Romanttisen laulunäytelmän pinnan alla piilee ”repemäistä” humanismia orjuuden vääryydestä. Kuhmolaisteatterin esityksestä ja kesäkaudesta enemmän sivulla 8.

Kuva 17: Karjalaiskylän pikkudiktaattori, vouti Timoiheijeff hypyttää kylänvanhinta, Simanaa ruoskallaan.

Lapsiteatteri

Kuhmolaisteatterin nuorimmaiset aloittivat "Peikkojen joulu" -satunäytelmällä kulttuurilautakunnan viikonvaihteessa järjestämän lasten teatteri- ja elokuvatapahtuman. Näytelmässä olivat mukana Anu, Seija, Sirkka, Katri, Sari, Hannele, Eija ja Marko. Tapahtuman ensimmäisenä päivänä lauantaina oli ohjelmassa myös elokuva Herra Huu. Sunnuntaina oli vuorossa Kajaanin kaupunginteatterin esittämä lastennäytelmä Pai-pai paitaressu.

[Luultavasti kokonimet: Anu Appelgren, Seija Kyllönen, Sirkka Kinnunen, Katri Heikkinen, Sari Heikura, Hannele Kainulainen, Eija Kyllönen, Marko Heikura.]

"Pekka Töpöhäntä" tulee Kuhmoon

Kuva 18: Ohjaaja ja ohjattavat "Harjukujan" laitamilla harjoitusten jälkeen. Tois-
taiseksi askarruttaa - jännittääkin - mutta
ensi-illan jälkeen saatetaan jo hymyillä...

Kuhmon lapsiteatterin "Pekka Töpöhäntä" esitetään ensimmäistä kertaa ensi sunnuntaina kesäteatterissa. Näytelmää on harjoiteltu huolella syksystä lähtien Toivo Mikkolan johdolla. Intoa on riittänyt - ja mitä lähempänä ensi-iltaa ollaan, sitä suuremmaksi into kasvaa!

Kuhmossa on Nuorisoseuran alainen lapsiteatteritoiminta ollut käynnissä jo parisen vuotta, lähinnä teatterileirien muodossa. Vetäjästä on kuitenkin ollut puute viime syksyyn asti, jolloin Toivo Mikkola otti lastenteatterin nuoremman joukon, 7-11 vuotiaat, vedettäväkseen. Lastenteatteri on tuttua Mikkolalle muutaman vuoden takaa, jolloin hän ohjasi Turussa 15.000 katsojaa saaneen näytelmän "Peppi Pitkätossu".

Kun syksyllä haettiin teatterista kiinnostuneita lapsia mukaan toimintaan, oli ilmoittautuneiden määrä moninkertainen verrattuna siihen, ketä voitiin ottaa mukaan. Innokkaimmat etsittiin monin eri perustein. Eräs tärkeä asia on vanhempien osuus, sanoo Mikkola. Kunkin mukana olevan lapsen vanhemmat ovat kirjallisesti luvanneet pitää huolta lastensa harjoittelusta. On tärkeää, että lapsia kannustetaan kotoa käsin ja että heidän toimintaansa valvotaan. Lapset itse eivät aina jaksakaan olla pitkäjänteisiä tekemistensä suhteen, tarvitaan jokin "pikku-pakko" taustalla, jotta päästään hyviin tuloksiin.

"Pekka Töpöhäntä" vaikutti mukavalta tekstiltä, ja niinpä se valittiin esitettäväksi. Kesäteatterin miljöö sopii hyvin näytelmän autioituneeksi Harjukujaksi. Puvut ja pienemmät lavasteet on hankittu porukalla. Mikkolan mielestä "Pekka Töpöhäntä" on ehyt kokonaisuus ja

puolustaa sillä paikkaansa näytelmänä. Omat tekstit tahtovat olla sirpaleisia, eikä niitä niin ollen kannata käyttää.

Koko toiminta tapahtuu yhteisapelillä. Osia ei olla opeteltu erikseen, vaan jokainen hallitsee koko tarinan ja voi hädän tullen auttaa pulassa olevaa näyttämöllä. Kaikki ovat esillä, jokainen tuntee ja tietää itsensä tarpeelliseksi. Alussa innokkaita oli enemmän, joukko on supistunut kahdestakymmenestä kahteentoista. Varsinaiset aktiivit ovat jäljellä.

Näytelmää on harjoiteltu 46 kertaa kevään kuluessa. Alkuvuodesta harjoituksia oli kerran viikossa, huhtikuusta lähtien 2-3 kertaa ja nyt kesäkuun puolella on harjoituksia pidetty joka päivä. Joulun alla näytelmästä on esitetty katkelmia kaksi kertaa.

Kuhmo on Aulangon lisäksi ainoa paikkakunta Suomessa, jossa on lastenteatteri. Aulangon satuteatteritoiminta on jo vakiintunutta ja kehittynyttä. Tähän tähdätään Kuhmossakin, lastenteatterista ollaan tekemässä traditiota. Lastenteatteria tarvitaan vireässä teatterikunnassa: aikuisten esitykset ovat liian korkealentoisia lapsille. Tänä kesänä varsinaisia esityksiä on neljä. Lisäksi ”Pekka Töpöhäntä” aiotaan esittää Hättäisten Perttulina. Myöhemmin näytelmä siirretään sisätiloihin. Ensi kesäksi lastenteatteritoimintaan kaavaillaan pidempään jatkuvia esitysjaksoja.

”Pekka Töpöhännän” esitys kestää tunti 20 minuuttia. Tämä on vähän yli lasketun parhaan pituuden eli tunnin. Näytelmä sisältää kuitenkin muun muassa tansseja, joissa esiintyjien ja yleisön vuorovaikutus tulee esiin. Näin ei ole odotettavaa, että näytelmä tulisi hetkeksiäkään pitkästyttäväksi. Mikkola korostaa, että näytelmä ei ole yksinomaan lastennäytelmä - taustalla on opetus, jonka aikuisten maailma voi ottaa itseensä.

Lastenteatterin molemmat ryhmät tekevät elokuun puolivälissä opintomatkan Aulangon Satuteatteriin. Tämä on kiitos sinnikkästä yrittämisestä sekä mukana olost ja samalla kannustus jatkoon.

Harjukujan kissat valloittivat!

Kuva 19: "Kissan kaunistukset" heiluvat kaareissa - vain Töpöhännän töpö on rauhallisesti paikallaan... Taustalla katsomon pikkuväkeä.

Lastenteatterin näytelmän "Pekka Töpöhäntä" ensiesitys oli Kelolla viime sunnuntaina. Yleisö sai elää hetken todellisia kissan päiviä: ahkera harjoittelu on luonut Harjukujallisen pikku mestareita!

Kesän lapsiteatteriohjelmiston käynnistäneen näytelmän on ohjannut Toivo Mikkola. Näytelmä perustuu Gösta Knutssonin romaaniin, jonka on suomentanut Terttu Liukko ja näytelmäksi sovittanut Kari Suvalo.

Esityksessä on mukana kaksitoista lapsinäyttelijää. Kissamaskien alla lähes tunnistamattomissa ovat seuraavat henkilöt: Pekka Töpöhäntä, Harjukujalle saapuva kissa, on Sari Heikura. Marko Heikura esittää Monnia, kujan johtajakissaa. Pilli, Eeva Sutinen, ja Pulla, Arja Tampio, ovat erottamattomat kaverukset. Arkadian Ullaa esittää Katri Heikkinen, Rauhaa Anu Appelgren ja Ristoa Maaret Komulainen. Metsäkulman Murre on Sirkka Kinnunen. Eija Kyllönen esittää Tuomiokirkon tornin Vanhaa-Maijaa ja Sirpa Kilpeläinen Sähkösanomakissaa. Kaksi koiraa häiritsee Harjukujan kissojen mielenrauhaa ja nämä ovat Vippe Villakoirra, Tuula Merentie, ja Mauri Mäyräkoira, Minna Komulainen.

"Pekka Töpöhäntä" on elinvoimainen esitys. "Iloinen ja opettava tarina hännättömästä kissasta" on hyvä pohja Suomen toisen lapsiteatterin jatkuville esityksille. Näytelmä esitetään kesäteatterissa vielä kaksi kertaa, kumpikin esitys on ensi sunnuntaina.

Kuhmon lapsiteatteri aloitti "Töpöhännällä"

Kuva 20: Kiinteästi toimiva lapsiteatteri on maassamme harvinaisuus: toinen Suomessa toimivista on Kuhmossa. Kuhmon Lapsiteatterin iloinen "Pekka Töpöhäntä" sai ensiesityksensä sunnuntaina Kelon kesäteatterissa.

Kuhmon lapsiteatteri on tullut tänä kesänä täydentämään pitäjän kesäteatteritoimintaa. Lapsiteatterilla oli sunnuntaina Kelolla onnistunut "Pekka Töpöhännän" ensiesitys. Kuhmon lisäksi Suomessa toimii vain yksi lapsiteatteri, Aulangolla. [Hyvä tietovisailukysymys.]

Pekka Töpöhännän on ohjannut Kuhmon kulttuurisihteeri Toivo Mikkola. Gösta Knutssonin tutun romaanin mukaan tehdyssä näytelmässä on seitsemän kohtausta, joissa on mukana kaksitoista lapsiteatterilaista.

Harjukujalle ilmestyvää hännätöntä kissaa esittää Sari Heikura. Ilkeä kissapäällikkö Monni on Marko Heikura sekä hänen apulaisensa Pilli ja Pulla Eeva Sutinen ja Arja Tampio. Arkadian Ullaa esittää Katri Heikkinen, Rauhaa Anu Appelgren, Ristoa Maaret Komulainen, Metsäkulman Murrea Sirkka Kinnunen, Tuomiokirkon Vanhaa-Maijaa Eija Kyllönen, Vippe Villakoiraa Tuula Merentie, Mauri Mäyräkoiraa Minna Komulainen ja sähkösanomakissa, Sirpa Kilpeläinen.

Näytelmän kohtauksina ovat Pekka Töpöhännän saapuminen kaupunkiin, Monnin syntymäpäivät, Monni kutsuu Pekan, Suuri tietokilpailu, Mauri Mäyräkoira, Kissanpoikaa katsomassa ja Monni erehtyy.

Iloinen ja opettava tarina hännättömästä kissasta esitetään Kelolla vielä kolme kertaa: tiistaina 14.6. kello 18 sekä sunnuntaina 19.6. kello 14 ja 18.

Kesäkuun lopussa lapsiteatteri esittää neljä kertaa Kaarina Kähkö-

sen ohjaaman ”Pekka Puupään”.
E.J.

Raittiusviikon avajaispäivänä Suomussalmella avattiin nuorisotoimintaa esittelevä näyttely valtuuston istuntosalin aulassa. Avajaispuheen piti kunnansihteeri Pekka Kemppainen. Kuhmon lapsiteatteri esitti "Pekka Töpöhännän" (kuva). Teemaviikkoon liittyvä tupailta oli Piispajärvellä.

Kuva 21: "Sukupolvien saatto" -nimistä esitystä harjoitellaan Kuhmon lapsiteatterissa parhaillaan esityskuntoon itsenäisyyspäivän juhlaa varten. Historiallinen kuvaelma alkaa vuodesta 1155 ja päättyy meidän aikaamme. Kansamme vaiheista kerrottaessa voidaan todeta synkien tapahtumien useimmiten antaneen varjonsa historian polulle. On sotaa, nälkää ja ruttoa. Ilon päiviä näyttää olleen harvassa.

Kuva 22: Kuhmolaisten oma Abba-yhtyeikin on nyt nähnyt päivänvalon. Vauhdikasta esitystä harjoittelee tässä joukko Kuhmon lapsiteatterin nuoria. Jos yhtye ei aivan sattuisikaan yltämään esikuvansa mukaiseen maailmanmaineeseen, niin Kuhmossa oman yhtyeen menestyminen lienee taattu.

Tasavalta täytti 60 vuotta

Kuhmolainen 9.12.1977

Kuva 23: Kuva kirkonkylän ala-asteen itsenäisyyspäivän juhlasta.

Kuva 24: Toinen kuva kirkonkylän ala-asteen itsenäisyyspäivän juhlasta.

Kansalaisjuhla Kuhmossa

Itsenäisyyspäivän juhlien huipentumana vietettiin Kuhmossa kansalaisjuhlaa kirkonkylän ala-asteen suojissa. Juhlaan saapuneet yli viisisataa henkeä toivotti tervetulleiksi kunnanvaltuuston puheenjohtaja Pekka Lehtomäki. Hän luotsasi juhlaväen itsenäisyyspäivän tunnelmiin ulkopoliitiikan Paasikiven-Kekkosen linjan kautta todeten myös sen kehityksen, josta Suomen kansalaiset ovat päässeet osallisiksi itsenäisyytemme aikana ja erityisesti viime vuosikymmeninä. Lehtomäki esitti myös kysymyksen; tunnemme, että itsenäisyys on meidän yhteinen asiaamme. Jos sen tänään aistimme, olemme paljon saavuttaneet. Juhlaesitelmän kansalaisjuhlassa piti kapteeni Hannes Kotanen. Tilaisuuden parhaaseen antiin kuului kulttuurisihteeri Toivo Mikkolan ohjaama Kuhmon lapsiteatterin esittämä kuvaelma Sukupolvien saatto.

Esitys antoi kuvan kansamme vaiheista ensimmäisen ristiretken ajoista nykypäivään. Ennen kaikkea lasten esitys antoi kuitenkin itse kullekin mukana olleelle pohtimisen aihetta syistä siihen, että kansamme on osoittanut pystyvän jakamaan vaikeudet, mutta ei pysty jakamaan hyvinvointia.

Kansalaisjuhlan aloitti Anna-Liisa Pikkaraisen pienoisesitys. Yläasteen oppilaskuoro esiintyi opettaja Mauri Kuulan johdolla. Juhlassa esiintynyttä Kuhmon Puhallinorkesteria johti opettaja Unto Tähkävuo-ri ja ala-asteen oppilasryhmä esiintyi opettaja Tyyne Rantosen ohjaamana. Lausuntaa esitti kulttuurisihteeri Toivo Mikkola ja Paloniemen tanhuajat esiintyivät Maire Lehtisen ohjaamana.

Itsenäisyyspäivän juhllallisuudet alkoivat Kuhmon kirkossa pidetyllä juhla jumalanpalveluksella, jossa saarnasi pastori Kari Nikulainen. Jumalanpalveluksen jälkeen laskivat kirkkopuiston muistomerkin juurelle kotiseudun seppeleen Hanna Väisänen ja Rauha Karppinen. Eri kansalaisjärjestöjen seppeleen laskivat Matti Pulkkinen ja Pauli Markkanen. [hieman puuttuu]

Partisaanien uhrien muistomerkillä veivät kukkaistervehdyksen Hilja Markkanen ja Tyyne Määttä. Sankarihaudoilla pidetyn tilaisuuden yhteydessä toivat muistoristin juurelle kotiseudun seppeleen Hanna Kyllönen ja Milka Pulkkinen, kansalaisjärjestöjen seppeleen laskivat Pentti Haikonen ja Eino Komulainen, sekä rajakomppanian seppeleen kapteeni Tuomo Karvonen, rajaylivääpeli Veikko Haverinen ja yllirajajääkäri Paavo Palonen.

Illan hämähärryttyä lähti nuorisoin muodostama soihtukulkue sankarihaudoille. Tässä tilaisuudessa laulettiin yhdessä laulu ”Maa on niin kaunis”. Kulttuurisihteeri Toivo Mikkola esitti lausuntaa. Sankarihaudoilta soihtukulkue palasi kirkon pihamaalle. Samaan aikaan, kun tuhannet kynttilät syttyivät kuhmolaiskotien ikkunoille juhlistamaan itsenäisyyspäivää, kulki kansaa suurin joukoin kohti kirkossa järjestettyä iltakirkkoa.

Puhe sankarihaudalla 6.12.1977

Tänä maamme itsenäisyyden juhlapäivänä olemme kokoontuneet osoittamaan kunnioitustamme heille, jotka sankareina ovat kaatuneet taistelussa isänmaan puolesta. Voidaan kysyä, miksi yhä uudelleen haluamme muistuttaa mieliin sen, että itsenäisyydellämme on ollut raskas hintansa. Tälle paikallehan ei voi tulla puhumaan vain kehityksestä, edistyksestä ja valoisasta tulevaisuudesta, totesi lehtori Tuulikki Karjalainen puhuessaan sankarihautojen äärellä Suomen Itsenäisyyden 60-vuotispäivänä. Tällä paikalla ei vain punnita valtiomiessieluja eikä vertailla järjestelmiä. Täällä muistetaan, ja täällä täytyy muistuttaa yhä uudelleen kaikkien mieleen, että isänmaa ja itsenäisyys kos-

Kuva 25: Soihtukulkue.

kettavat viime kädessä jokaista hyvin läheisesti ja henkilökohtaisesti. Valtio, yhteiskunta, politiikka ovat yleisiä käsitteitä, mutta isänmaa on yhtä läheinen sana kuin koti, yhtä subjektiivinen, yhtä tunteilla ja tunnelmilla kyllästetty. Nämä sankarivainajat ja heidän omaisensa ovat syvästi tunteneet kohdallaan, että isänmaa voi olla myös verta ja kyyneleitä. He ovat silloin saattaneet kysyä tuskaisina ”miksi?”. Luulen, että uhria on ollut vaikea antaa.

Meidän ei ehkä pitäisikään puhua näiden ristien äärellä kauniita päätöksen sanoja, meidän pitäisi vain pyytää hiljaa anteeksi sitä, että ihminen on niin vajavainen, että ikuinen rauha yhä vieläkin on maailmassamme tavoittamattomissa. Kuitenkaan emme voi unohtaa, että kuolema on osa elämää. Kuka tahansa meistä voi sairastua vakavasti, menehtyä liikenneonnettomuudessa, menettää rakkaimpansa. Emmekö silloinkin kysy neuvottomina ”miksi?”. Näille sankarivainajille ja heidän omaisilleen me voimme edes nöyrästi vastata ”isänmaan puolesta” siksi, että me oppisimme paremmin elämään myös naapurikansojen ja koko maailman kanssa. Sotien jälkeen varttunut sukupolvi on saanut pitää itsenäisyyttä ja isän- [jatkuu sivulla 7]

Kapteeni Hannes Kotanen: Harjoitettu turvallisuuspolitiikka itsenäisyytemme perustana

Jouduimme hankkimaan itsenäisyyden taistelulla, totesi kapteeni Hannes Kotanen Kuhmossa itsenäisyyspäivän kansalaisjuhlassa pitämässään puheessa. Talvi- ja jatkosodan raskaina aikoina itsenäisyytemme oli vaarassa, mutta vaikeuksien kautta pystyimme kuitenkin itsenäisyytemme säilyttämään. Tästä syystä me olemme kiitollisuudenvelasia niille, jotka joutuivat henkensä tai terveytensä menettäen puolustamaan tätä maata. Toisinaan tuntuu siltä, ettei näitä tekoja nykyään arvosteta tarpeeksi, enemmänkin näiden elossa olevien veteraanien hyväksi voitaisiin tehdä, mikäli hyvää tahtoa ja halua löytyisi. Yksi tutkimisen arvoinen asia olisi nykyisen laman aikana veteraanien eläkeikärajan alentaminen, jolla toimenpiteellä helpotettaisiin oleellisesti maassamme vallitsevaa turmiollista nuorisotyöttömyyttä.

Samalla kun me muistamme menneiden sukupolvien työtä itsenäisyytemme ja kansamme hyväksi, on meidän syytä tarkastella myös nykyisyyttä ja tulevaisuutta. Meidän itsenäisyytemme perustuu ensi sijassa maamme harjoittamaan turvallisuuspolitiikkaan. Nykyisen turvallisuuspolitiikkamme päämääränä on ennalta ehkäistä kansaamme joutumasta sotaan tai siihen verrattavaan tilaan, sekä säilyttää sodan aikana kansamme elinmahdollisuudet. Turvallisuuspolitiikkamme tähtää tähän päämäärään ensisijaisesti ulkopoliittisin keinoin, mutta taustalla on muistettava maanpuolustus. Toisin sanoen ulkopoliittika ja maanpuolustus ovat toisiaan tukevia, mutta eivät toisensa pois-

sulkevia.

Käsiteltyään turvallisuuspolitiikan perusteita kapteeni Kotanen totesi, että valtioiden perusoikeuksilla tarkoitetaan kaikille kansoille luonnostaan kuuluvia tärkeitä ja muuttamattomia oikeuksia. Tällaisia ovat muun muassa valtion oikeus itsesäilytykseen ja itsenäisyyteen, yhdenvertaisuus, arvonanto ja oikeus kansainväliseen yhdysliikenteeseen. Oikeus itsesäilytykseen tai itsenäisyyteen on kansainvälisen oikeuden johtava periaate. Kun kuitenkin jatkuvasti valtioita syntyy ja häviää, ei voida puhua velvollisuudesta itsenäisyyteen. Kova todellisuus osoittaa, että tällä pyritään korostamaan vain oikeutta itsenäisyyteen kansakunnan niin halutessa. Lisäksi, ellei valtio noudata tiettyjä kansainvälisiä pelisääntöjä, se voi menettää paikkansa kansainvälisessä oikeusyhteisössä, jopa itsenäisyytensäkin. Näin on myös maamme kohdalla. Me hankimme itsenäisyytemme 60 vuotta sitten, olemme sen säilyttäneet sen koettelemuksista huolimatta. Meidän tehtävämme on itsenäisyyden vaaliminen, jotta me voisimme säilyttää paikkamme kansainvälisessä oikeusyhteisössä. Me itse kukin teemme sen jo sillä, että teemme työmme parhaalla mahdollisella tavalla.

Itsenäisyyden turvaaminen ei ole jonkin etuoikeutetun luokan asia, vaan se on meidän kaikkien yhteinen asia.

Itsenäisyyspäivän kansalaisjuhla kokosi ala-asteen salin täyteen väkeä. Vieraita oli yli viisisataa. Monipuolisen ohjelman yhdeksi kohokohdaksi nousi monenlaista ajattelemisen aihetta antanut kuvaelma Sukupolvien saatto, jonka Kuhmon lapsiteatteri esitti Toivo Mikkolan ohjaamana.

Kuva 26: Toivo Mikkola.

Kuhmon Lapsiteatteri osallistui Jyväskylässä pidettävään teatterikatselmukseen esittämällä Oiva Paloheimon näytelmän "Pan ja kaupunki". Lähtökuvassa ovat Seija-Liisa Eskola, Sari Heikura, Marko Heikura, Arja Haverinen, Eija Kyllönen, Ritva Lyytinen, nimi?, Katri Heikkinen, Paavo Heikkinen, Arja Tampio, Mika Piirainen, Saku Laapio ja Hannu Kolehmainen. Ananias-yhtyeestä mukaan lähtivät Kari Pulkkinen, Veikko Klemetti ja Antti Mäkinen.

Meidän vuoromme oli sunnuntaina kello 11.10. Esitys sujui hyvin, ja näytelmä sai suurta huomiota jälkeinpäin. Tekniikka, lavastus ja valaistus kiinnostivat muita ohjaajia.

Kuva 27: Kuhmon Lapsiteatterin ohjaaja Toivo Mikkola avusti näyttelijöitä maskeeraustehtävissä. Kuvassa Saku Laapio, joka näytteli Panin roolin.

Lapsiteatteri tuo Kiljusen herrasväen Kuhmoon

Kuhmon Lapsiteatteri on valinnut ensi kesän näytelmäksi jo monia sukupolvia riemastuttaneen Jalmari Finnen kirjoittaman ja Vili Auvisen sovittaman koko perheen näytelmän ”Kiljusen herrasväki”. Näytelmässä on roolit kahdelletoista lapselle. Musiikin näytelmään tulee säveltämään, sanoittamaan ja myöskin esittämään kuhmolainen Ananias-yhtye. Ohjauksesta vastaa Toivo Mikkola, jolla on jo entuudestaan hyviä näyttöjä lapsiteatterin parista. Esitykset tulevat tapahtumaan uudessa kesäteatterissa Multikankaalla. Näytelmän ensiesitys tulee tapahtumaan 10. päivänä kesäkuuta. Näytökset jatkuvat sunnuntaisin ja keskiviikkoisin juhannukseen asti.

Jo tässä vaiheessa on muualta Kainuusta tehty lippuvarauksia ja ainakin Vuolijoella ollaan kiinnostuneita järjestämään ilmaiskuljetuksia Kuhmon Lapsiteatterin esityksiin. Jo menneinä vuosina on saatu havaita Kuhmon Lapsiteatterin hyvän maineen kiirineen pitkälti ohi kunnan rajojen.

Alan tarjontaa on toki valtakunnallisellakin tasolla ja jostain syystä ainakin läänissä ”paketteja” solmittaessa helposti tartutaan tähän koukkuun unohtaen paikallisten toimien mahdollisuudet kulttuurin tarjontaan. Kainuussa ollaan kuitenkin kiinnostuneita Kuhmon Lapsiteatterin esityksistä. Meneillään olevan Lapsen vuoden ohjelmiston laatiminen on vielä entisestään lisännyt tätä kiinnostusta. ”Lapsilta lapsille” -esitykset tuntuvatkin antavan nuorelle yleisölle uusin paremman taidenautinnon, kuin mihin vanhemmat esiintyjät parhaimmillaankin yltävät. Tämän ovat nyt tilaisuuksien järjestäjät entistä selvemmin havainneet.

Peppi jatkaa voittokulkuaan Kuhmon Lapsiteatterin kesäinen menestysnäytelmä Peppi Pitkätossu jatkaa edelleen voittokulkuaan Kainuussa. Lapsen vuoden merkeissä tätä näytelmää on tiedusteltu muun muassa Hyrynsalmelle ja Ristijärvelle. Peppiä on tarjottu myös koululaisnäytäntönä Sotkamossa, jossa näytelmällä oli viitisensataa katsojaa. Peppi Pitkätossua on tähän mennessä esitetty jo lähes parikymmentä kertaa.

Peppi osallistuu myös kuntakohtaiseen taidetapahtumaan helmi-kuun lopulla. Samassa yhteydessä on hyvinkin mahdollista, että myös menestykseksi osoittautunut Pan ja kaupunki nähtäisiin uudelleen.

Kiljusen herrasväki saapuu Kuhmoon

Kiljusen herrasväki saapuu Kuhmoon herra ja rouva Hiljasten vieraaksi kesäkuun 10. päivä kello 14.00. Kiljuset viihdyttävät ja kiljahtelevat Kuhmosen uudessa kesäteatterissa Multikankaalla 5 kertaa. Kuhmon lapsiteatterin esittämä Kiljusen herrasväki on siistiä, hyvántahtoista ja elämisen eloa tuntevaa väkeä. Ajatukset ja ideat syttyvät ja kaikkeen mahdollomaankin ryhdytään innolla ja tarmolla. Jopa heidän kiljuntansa ja tervehtimistapansa on selvä, estoton tunneilmaisu. Kiljusten välittömyys ja elämänmyönteisyys voisivat olla opiksi meille turhantärkeille nykypäivän ihmisille. Kukapa meistä heidän tavoin voisi nauraa omalle itselleen?

Kiljuset uskaltavat olla yksilöitä yrittämättä kuitenkaan matkia ketään tai mitään. Pulmien ratkaisuihin he käyttävät innostusta ja "maalaisjärkeä" voittaen siten saivartelut.

Kiljusen herrasväen on kirjoittanut Jalmari Finne ja näytelmäksi sovittanut Vili Auvinen.

Ohjauksen ja sovituksen kesäteatterille on tehnyt Toivo Mikkola.

Musiikin sävellys ja laulujen sanoitus ja sovitus on Veikko Klemetin. Säestäjänä toimii tuttu lapsiteatterin yhteistyökumppani, Ananias-yhtye.

Kiljusen herrasväessä on mukana 12 henkeä.

Isä Kiljusta esittää Marko Heikura, äitiä Seija Kyllönen, Mököä Eija Kyllönen, Lurua Eeva Sutinen ja Plättää Sari Heikura.

Hiljasten perheen isää esittää Arja Tampio, rouva Hiljasta Katri Heikinen, heidän poikaansa Lassia Saku Laapio, Herrasväki Hiljasen palvelijaa Fiinaa Hannele Kainulainen, rouva Hissukkaa Maarit Klemetti, hänen poikaansa Jaakkoa Juha Niemi.

Orkesterissa soittavat Veikko Klemetti, Antti Mäkinen, Pekka Tähkävuori ja Markku Tuominen.

Näytelmän harjoitukset aloitettiin tammikuun alussa, harjoitusker-toja kertyy ensi-iltaan mennessä noin 50. Toukokuun lopulla harjoitus-ten tahti kiihtyy niin, että harjoituksia on joka päivä.

Kuhmon lapsiteatteri on menestynyt talven aikana, muun muas-sa Oulun läänin taidetapahtumassa oltiin kärkipäässä. Kiljuset tuntu-vat olevan kysyttyä ”merkkiä”. Muun muassa lippuvarauksia on tul-lut Vuolijoelta. Kainuun luonto- ja leikkipuisto Sotkamossa on ostanut näytöksen, joka esitetään luonto- ja leikkipuistossa 16.6.

Juhannuksen jälkeen lapset lähtevät kesälaitumille, suurin osa lapsi-teatterilaisista on hakeutunut ratsastusleireille. Ehkäpä viime vuoden Peppi Pitkätossun hevonen antoi siihen innoituksen.

Peppi Pitkätossu Seinäjoelle

Kuhmon lapsiteatteri on valittu Harrastajateatterikesään Seinäjoelle 2.-5.8.1979, missä tuodaan katselmukseen viime kesän menestysnäytel-mä Peppi Pitkätossu. Harrastajateatterikesään oli pyrkimässä lähes 80 näytelmää, josta raati valitsi noin 20 näytelmää.

Peppi Pitkätossu nähdään Seinäjoella Törnävän kesäteatterissa lau-antaina 4.8. Pyrimme siihen, että saisimme oikean hevosenkin esityk-seen mukaan.

Kiljuset Kuhmossa

Kainuun sanomat 19.6.1979

Kuva 28: Kuhmon Multikankaalta on löydetty uusi ja hyvä kesäteatteripaikka, jossa kuhmolaisten lapsiteatteri on esittänyt Kiljusen herrasväkeä jo kahtena viime sunnuntaina. Heinäkuun 1. päivänä samaan tilaan siirtyy aikuisten Kuhmolaisteatteri, joka alkaa esittää Leena Härmän Viekkää tuhkakin pesästä.

Riemastuttavasti aloitti kuhmolaisteatteri kautensa. Kuhmon lapsiteatteri oli valmistanut Jalmari Finnen lastenkirjojen pohjalta, Vili Auvisen sovituksena Kiljusen herrasväen seikkailuja.

"Kiljusen herrasväki on hyväntahtoista ja elämisen iloa tuntevaa väkeä. Ajatukset syttyvät, ja kaikkeen ryhdytään innolla ja tarmolla. Jopa heidän kiljuntansa on selvä, estoton tunneilmaisuus. Kiljuset uskaltavat olla yksilöitä, yrittämättä matkia ketään tai mitään. Pulmien ratkaisuisa he käyttävät innostusta ja "maalaisjärkeä" voittaen näin saivartelut.

Ja kyllä tämä ohjelmalehtisessä kuvattu luonnehdinta täytettiin sellaisella innolla, että väliin Kiljusten mukaan eläytyivät innokkaimmat katsojatkin. Näin Kuhmon uusi kesäteatteripaikka, Multikangas, sai todellisen tulikasteensa.

Kiljusen herrasväki oli nautittavaa katseltavaa kaikessa puhtaudessaan. Ei oltu yritetty tehdä liian monimutkaisia ratkaisuja vaan tuotettu ratkaisut itsensä herrasväen tapaan, selvästi ja estottomasti käyttäen innostusta ja "maalaisjärkeä".

Olipa mukava katsoa nuorten kuhmolaisnäyttelijöitten työskentelyä. Koko ryhmästä paistoi aurinko heidän melskatessaan näyttämöllä. Uskon näyttelijä Marko Heikuraan, kun hän kertoi työryhmän olleen koko sydämeästään mukana. Niin taidokkaasti ja persoonallisesti heistä kukin näytteli. Työryhmien aikaansaannosta olivat myös kivat puvut ja lavastus.

Kannattaa käydä katsomassa Kiljusia Kuhmossa. Kuhmon uudessa, erinomaisessa kesäteatteripaikassa. Kiljuset seikkailevat juhannukseen

asti, jonka jälkeen paikan valtaavat isommat näyttelijät. Silloin 1.7. alkaen ”isommat” esittävät Leena Härmän Viekkä tuhkakkin pesästä Jussi Koivusillan ohjauksena. [Tähän on jo lipsahtanut alkutekstissä tuhkatkin.]

Hyvää teatterikesää, kuhmolaiset!

Raimo Grönberg

Kiljusen herrasväki: Jalmari Finen lastenkirjojen pohjalta sovittanut Vili Auvinen. Musiikki ja laulut Veikko Klemetti. Musiikin säestys: Ananias. Muusikot: Veikko Klemetti, Antti Mäkinen, Markku Tuominen, Pekka Tähkävuori. Lavastus, puvut ja tarpeisto: työryhmä. Ohjaus: Toivo Mikkola. Näyttelijät: Marko Heikura, Seija Kyllönen, Eija Kyllönen, Eeva Sutinen, Sari Heikura, Arja Tampio, Katri Heikkinen, Hannele Kainulainen, Maarit Klemetti, Saku Laapio, Tuija Pääkkönen.

*Kiljuset valtasivat Kuhmon Multikankaan**Kainuun Sanomat* noin 21.6.1979

Kuhmon kunnan kulttuurisihteeri Toivo Mikkolan johdolla ja opastuksella on Kuhmon lapsiteatteri jo useana peräkkäisenä kesänä yltänyt mallikkaasti hauskoihin ja eläviin esityksiin. Taso on ollut jopa niin hyvä, että kuhmolaislapset on kutsuttu elokuuksi Seinäjoen harrastajateatterikesään esittämään viime vuoden menestyksensä ”Peppi Pitkätossu”. Riemukas on myös tämän kesän uutuus, Jalmari Finnen Kiljusen herrasväki, joka esitetään vielä kolme kertaa Kuhmon uudessa kesäteatteriympäristössä Multikankaalla Hyrynsalmen tien varressa.

- Kiljuset tulloo Kuhmoon... on teemana tässä alunperin Vili Auvisen sovittamassa Kiljus-näytelmässä, missä ilakoivaa metelinpitoa riittää niin, että Kuhmon kankaat ja mäntymetsät raikuvat. Auvisen sovitukset on varsin pienimuotoinen eikä varmaan muodostu turhan rasakaaksi esittäjillekään, jotka kuhmolaisversiossa paneutuvat tehtäviinsä sydämeenkäyvän aidosti.

Kaikkihan Jalmari Finnen Kiljuset tietävät ja tuntevat, mutta joka ei olisi sattunut heistä mitään kuulemaan, niin esityksen esittelylehtinen tarjoaa apua taustatiedoksi tähän tyyliin:

”Kiljusen herrasväki on hyväntahtoista ja elämisen iloa tuntevaa väkeä. Ajatukset syttyvät, ja kaikkeen ryhdytään innolla ja tarmolla. Jopa heidän kiljuntansa on selvä, estoton tunneilmaisuus. Kiljuset uskaltavat olla yksilöitä, yrittämättä matkia ketään tai mitään. Pulmien ratkaisuisa he käyttävät innostusta ja ”maalaisjärkeä” voittaen näin saivartelut.

Kiljusen kesäteatteriesitys perustuu paljossa tuollaiseen yleisnäytöön herrasväen elämänmenosta yleensä. Tapahtumana on heidän yllätysvierailunsa herrasväki Hiljasen luona, mutta ennenkuin tunnin kestävä näytös on lopussa, on ehditty pudota kaivoon, pelätä kummistusta ja kokea erinäköistä ja -tapaista väärinkäsitystä ja kummellusta.

Kuhmon Kiljusesityksessä on läsnä mahtava taustavoima omassa yhtyeessä, mikä tahdittaa ja siivittää näytelmän rakennetta ja muotoa ihan kummasti.

Suurella antaumuksella ja halulla lapset paneutuvat rooleihinsa, joissa isä Kiljusta esittää vallan mahdottoman tarmokkaasti Marko Heikura ja äiti Kiljusta Seija Kyllönen. Mökönä on Eija Kyllönen, Luruna Eeva Sutinen ja Plättänä Sari Heikura. Herra Hiljasena puolestaan esiintyy Arja Tampio ja Rouva Hiljasena Katri Heikkinen, sekä Fiinan, herrasväen palvelijan osassa on Hannele Kainulainen. Rouva Hissukkana esiintyy Maarit Klemetti ja hänen poikaansa Jaakkoa esittää Saku Laapio.

Multikankaalta Kuhmon näyttää löytäneen oikein hyvän kesäteatteripaikan, jonka myös yleisö tuntuu ottaneen omakseen, sillä sunnun-

tain esitystäkin oli seuraamassa (vain hieman vajaa) katsomollinen väkeä.

Tähän mennessä Kiljuset on esitetty jo neljä kertaa ja viimeisen kerran tänä kesänä he esittäytyvät tulevana sunnuntaina, jolloin näytöksiä kertyy yhteensä seitsemän.

Heinäkuun ensimmäisenä Multikankaalle tulee Kuhmon aikuisten teatteri, jolla on kesän ohjelmistossa Leena Härmän ”Viekää tuhkakin pesästä”. Ohjaajana on Jussi Koivusilta.

Saisivat kuhmolaiset kesäteatteriinsa vielä katoksen, joka suojaa sekä sateelta että paahtavalta auringolta, niin silloinhan asiat olisivat mallissaan.

E.M-

Kiljuvat Kiljuset

Kuva 29: Ja mitä kaivosta löytyikään. -
Fiina.

Kiljusen Herrasväen esiinmarssi tapahtui sunnuntaina 10.6. Kuhmon uudella kesäteatterilla, Multikankaalla. Koleasta säästä huolimatta oli katsomoon kerääntynyt reilut sata Kiljusten ystävää, joista pienimmät elivät tiiviisti mukana näytelmän tapahtumissa.

Sujuvasti selviytyi Kuhmon Lapsiteatteri, nuorista näyttelijöistään huolimatta, kesän ensiesiintymisestään. Kuolleita kohtia ei tunnin mittaiseen näytelmään päässyt syntymään.

Niin Hiljasten kuin Kiljustenkin perhe käytti ääntään kuuluvasti, kuulumattomiin häipyvä puhe ei vienyt näytelmältä pohjaa. Kunhan esityskertojen karttuessa lasten vuorosanat norjistuvat puhekielen muotoon, jää aika ajoin vilahtanut epäaito kankeus pois.

Luonnollisuus on niin nuorten kuin vanhempienkin näyttelijöiden

paras valtti kappaleen onnistumiseksi. Parhaiten tätä taitoa käytteli Kiljusen perheen kuopus, Plätty, jonka vilkkaus ja eloisa nauru antoivat sisältöä roolihahmoon.

Kiitettävää oli lasten suhtautuminen yleisöönsä. Katsomoa ei ujos-
teltu, vaan pitkissäkin yksinpuheluissa katsottiin reilusti katsomoon.

Näytelmän tarina alkaa siitä, kun Kiljusten herrasväki tulee kylään Hiljasten herrasväelle ja mitä sitten tapahtuikaan... Monia kommelluksia mahtuu samalle kyläreissulle.

Vaikka juoni rakentuu monista eri palasista, säilyy kiinteys loppuun asti, joka on yhtä yllättävä kuin koko näytelmä.

Kiljusten herrasväen ohjauksesta vastaa Toivo Mikkola, joka vetää myös Sotkamossa lasten kulttuurileirin lapsiteatteria.

Taustavoimana Ananias

Näytelmän taustamusiikista huolehti Ananias. Reippaan tunnusmusiikin ja melodisen huilusoolon on säveltänyt Veikko Klemetti. Kiljusten esittelylaulun sanat ovat myös Ananiaksen omaa käsialaa.

Soittimilla saatiin myös tehokkaita ja hyvin oivallettuja taustääniä näytelmän tapahtumiin. Tehosteiden aikaansaaminen luonnon helmassa olisikin muuten mahdotonta. Ananiaksen antama lisäväri elävoitti näytelmän lennokasta menoa.

Kuva 30: Onnistuneen esityksen jälkeen olivat näyttelijät ja musiikista huolehtinut Ananias kukkansa ansainneet. Onnittelukukkia jakamassa Kauko Huusko.

"Sirkuskoiran tarinan" ensi-ilta lauantaina

Sirkus Serpentiinin saapuessa taas kerran esiintymispaikalle huomaa Sirkuskoira (Anu Appelgren) omituisia oireita itsessään. Yhdessä Moppe-koiran (Sari Heikura) kanssa lähdetään lääkäriin. Tohtori Tulppa (Paavo Heikkinen) määrää sirkuskoiran eläkkeelle, mutta sirkustirehtööri (Seija-Liisa Eskola) ei hyväksy eläkepapereita. Sirkuskoira päättää karata Venetsiaan. Mitä sitten tapahtuu, se nähdään lauantaina Multikankaan kesäteatterissa.

Kuhmon Lapsiteatteri esittää lauantaina 7.6. Lähiöteatterin kirjoittaman näytelmän "Sirkuskoiran tarina". Kuvassa Sirkus Serpentiinin esiintyjä.

Kuva 31: Kuhmon Lapsiteatteri avaa kesän 1980 teatterikauden Kuhmossa lauantaina 7.6. kello 18.00 esittämällä lähiöteatterin kirjoittaman näytelmän "Sirkuskoiran tarina". Näytelmän on ohjannut Toivo Mikkola ja puvut ovat ryhmän suunnittelemia.

Sirkuskoiran tarina Kuhmon kesäteatterissa

Kuva 32: Sirkuskoiran tarina on vauhdikas esitys, joka sopii hyvin koko perheen katsottavaksi.

Sirkuskoiran tarina on Kuhmon kesäteatterin koko perheen katsottavaksi sopiva, vauhdikas esitys. Esiintyjinä ovat Kuhmon Lapsiteatterin näyttelijät, ohjaajana on Toivo Mikkola.

Tarinan tapahtumat keskittyvät Sirkus Serpentiinin maailmaan. Seurueen saapuessa taas kerran paikkakunnalle Sirkuskoira (Anu Appelgren) huomaa itsessään omituisia oireita. Sirkuskoiran ystävä Moppekoira (Sari Heikura) huomaa ystävänsä olevan sairas. Yhdessä he lähtevät tohtori Tulpan (Paavo Heikkinen) vastaanotolle.

Yllätyksellisenä tietona tohtori määrää Sirkuskoiran eläkkeelle. Synyy kuitenkin vaikeuksia, kun Tirehtööri Neilikka (Seija-Liisa Eskola) ei hyväksy eläkepapereita, vaan vaatii Sirkuskoiraa jatkamaan työnte-koa.

Sirkuskoira ei näe muuta vaihtoehtoa kuin karata Venetsiaan. Kar-kaamisesta syntyy tapahtumasarja, joka päättyy loppuhuipentumaan ja onnelliseen loppuun. Näytelmä on hyvin toiminnallinen ja soveltuu mainiosti perheen pienimmillekin. (sk)

Sirkuskoira seikkaili lapsiteatterissa

Kuva 33: Sirkustirehtööri, sirkuksenjohtaja hälyttää etsivätoimistosta apua sirkuskoiran löytämiseksi. Soitto johti tulokseen ja Linssi ja Lasi löysivätkin Kyljyskolosta etsintäkuulutetut. Sirkuksen väki seuraa mielenkiinnolla tilannetta.

Kuhmon lapsiteatterin tämän kesäisellä näytelmällä ”Sirkuskoiran tarina”, oli ensi-iltansa lauantaina 7.6. Multikankaan kesäteatterissa. Tapahtumarikasta näytelmää saapui seuraamaan valitettavan vähän katsojia.

Sirkuskoiran tarina kertoo vanhasta sirkuksen palveluksessa olevasta koirasta (Anu Appelgren). Huomattuaan omituisia oireita itsessään sirkuskoira kääntyy lääkärin puoleen ja saa tohtori Tulpalta (Paavo Heikkinen) eläkepaperit. Sirkustirehtööri ei kuitenkaan hyväksy koiran eläkkeelle lähtöä, vaan repii eläkepaperit. Sirkuskoira tekee vastavedon ja päättää karata Venetsiaan. Ennen matkaansa hän kuitenkin haluaa käydä synnyinseudullaan Kyljyskolossa, siellä hän tapaa Kettu Kepulin (Eija Kyllönen), joka päättää ryhtyä avustamaan sirkuskoiraa eläkkeelle. Taivaalliseksi ääneksi lavastettu sirkuskoiran puhe saa tirehtöörin murtumaan ja eläkkeelle siirtyminen on mahdollista. Tarinalla on onnellinen loppu. Eläkeasia järjestyy ja sirkuksesta tulee paikka, jossa sirkuskoira viettää eläkepäiviään.

Näytelmä tarjoaa virkistävän tuokion koko perheelle. Näytelmän tyyliin sopivat puvut ovat ryhmän suunnittelemat ja ovat onnistuneet erikoisesti taikurin osalta. Näytelmässä on myös onnistuneita näyttelijäsuorituksia. Käärmetanssija Matilta (Maarit Klemetti) sävähdetti esityksellään. Taikuri Magia (Tuija Pääkkönen) oli vaikuttava. Salapoliisi Linssi (Hannele Kainulainen), apulaispoliisi Lasi (Seija Kyllönen), Kettu Kepuli, kulkuri (Eija Kyllönen) ja sirkustirehtööri (Seija-Liisa Eskola) jäivät niinikään mieleen. Näytelmä on vauhdikas ja tuloksesta huo-

maa, että työtä on tehty paljon. Harjoitukset alkoivat kevät-talvella, tammikuun lopulla ja ulkoharjoitukset kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Harjoituksiin on kokoonnuttu joka ilta ja parin tunnin ajan hiottu esitystä.

Lapsi on lapsen paras ystävä

Tiesitkö, että sirkuskoiran elämä voi joskus olla säälittävän ankeaa. Varsinkin, jos työnantajaksi sattuu ilkeä sirkustirehtööri, jolta ei saa edes mehukkaita luita, vaikka kuinka tanssisi ja temppuilisi. Näin surkeasti kävi Kuhmon lapsiteatterin sirkuskoiralle, jonka itku veti pienen katsojan ilmeen vakavaksi ja suun mutruun. Välistä kaikille sirkusväen hassutuksille naurettiin suureen ääneen ja oltiin silminnähtävän helpottuneita, kun tirehtöörille annettiin kunnon opetus.

Pienen teatteriväen mielestä oli Kuhmon lapsiteatterin esittämä Sirkuskoiran tarina Kuhmon kesäteatterissa ainakin keskiviikkona, jolloin sitä esitettiin siellä viimeisen kerran. Näytelmä toki kiertää syksyllä ympäri Kainuuta.

Näytelmän keskus on Sirkus Serpentiini, jonka vanheneva taiteilija, Sirkuskoira, on lopen kyllästynyt tirehtöörin komenteluun ja huomaa itsessään kummallisia oireita. Siispä Moppe-kaverin avustuksella tohtori Tulpan vastaanotolle ja eläkkeelle.

Asia ei kuitenkaan ole sillä selvä. Tirehtööri repii vimmoissaan eläkepaperit ja sirkuskoira parka näkee ainoaksi vaihtoehdoksi karata Venetsiaan. Asiaa selvitetään peräti salapoliisien voimin.

Helsingin lähiöteatterin kirjoittama Sirkuskoiran tarina on tarkoitettu 3-10-vuotiaille. Sen on ohjannut ja lavastanut Toivo Mikkola, joka on huomannut työn mielekkyyden ja tehnyt merkittävää työtä lapsiteatterin eteen jo useita vuosia.

Näyttelijöiden innostus on riittänyt. Sitä todistaa se, että samalla porukalla näytellään nyt jo viidettä vuotta. Osa heistä on ehtinyt siinä ajassa kasvaa miltei teini-ikäisiksi. Estoton esiintyminen puhui kokeemuksesta ja näytelmän puvutkin olivat omaa tuotantoa.

Aikuisen perspektiivistä katsoen näytelmästä löytää paljonkin puutteita, jotka kuitenkin lapselle ovat sivuseikkoja. Johtopäätökset on tehtävä lasten reaktioista, ja tässä tapauksessa sanoma näytti menevän suoraa tietä perille. Lastennäytelmä on lastennäytelmä ja lapsi on lapsen paras yleisö ja viihdyttävä.

Näytelmä sopi mainiosti kesäteatteriin. Sitä ei keskitetty pelkästään näyttämölle, vaan salapoliisit hiippailivat suurennuslaseineen metsässä ja kettu tuli ovelasti, kuten sen tyyliin sopiikin, yleisön takaa saaden pienet päät kääntymään.

Loppujen lopuksi sirkuskoiran Venetsiaan karkaaminen jäi toteutumatta, joten Sirkus Serpentiini nähdään syksyllä kaikkine hassunkurisine esiintyjineen eri puolilla Kainuuta.

Pirkko Korhonen

Henkilöt: Anu Appelgren, Sari Heikura, Seija-Liisa Eskola, Paavo Heikkinen, Hannele Kainulainen, Seija Kyllönen, Eija Kyllönen, Katri Heikkinen, Marko Heikura, Hannu Kolehmainen, Mika Piirainen,

Maarit Klemetti, Ritva Lyytinen, Arja Haverinen.

Kuhmon lapsiteatteri herättää henkiin Sirkuskoiransa römppävikolle. Itsenäisyyspäivää silmällä pitäen tullaan myös harjoittelemaan ohjelmaa. Ensimmäisen kokoontumisen yhteydessä päätettiin tulevista harjoitusajoista. Samalla oli tilaisuus yhdessä ollen tutustua Jyväskylän valtakunnallisten lapsiteatteripäivien arvosteluihin, joissa kuhmolaiset samoin kuin herttoniemeläiset esiintyjät saivat kiitosta osakseen. Kuhmolaiset esittivät teatteripäivillä vaikuttavan näytelmänsä Pan ja kaupunki. Mahdolliset keikkailut kuuluvat myös teatterilaisista nuorempien ohjelmaan, samoin talven mittaan toteutettava teatteriretki. Vilkaistiin myös taakse päin, eli katsottiin vuosien takaisista esityksistä otettuja filmejä. Mieleen palautuivat monet hauskat muistot. [Missä nämä filmit voisivat olla?]

Sirkuskoiran tarina

Lastennäytelmä

Käsikirjoitus: Lähiöteatteri

Ohjaus ja lavastus: Toivo Mikkola

Näytelmän kesto: 45 minuuttia

Tarinan tapahtumat keskittyvät Sirkus Serpentiinin maailmaan. Seurueen saapuessa taas kerran esiintymispaikalle huomaa Sirkuskoira omituisia oireita itsessään. Sirkuskoiran ystävä Moppe-koira toteaa ystävänsä olevan sairas.

Yhdessä he lähtevät Tohtori Tulpan vastaanotolle.

Yllätyksellisenä tietona tohtori määrää Sirkuskoiran eläkkeelle. Syn-tyy kuitenkin vaikeuksia, sillä työnantaja, Tirehtööri Neilikka, ei hyväksy eläkepapereita, vaan vaatii Sirkuskoiraa jatkamaan työntekoa.

Päähenkilömme ei näe muuta vaihtoehtoa kuin karata Venetsiaan. Karkaamisen seurauksena syntyy tapahtumasarja, joka johtaa loppuhuipentumaan oikeudenkäyntiin ja onnelliseen loppuun.

Näytelmä esitetään römppäviikolla sunnuntaina 9. päivänä marras-kuuta ala-asteella kello 15.00. Liput 2mk ja 5mk.

Hakemisto

E.J., [35](#)
E.M-, [51](#)

Leena Sirviö, [27](#)
Pirkko Korhonen, [58](#)

Raimo Grönberg, [49](#)
Ritva-Liisa Rantonen, [22](#)